

Tobaksodling i över 70 städer

En gång var tobaken en stor del av Sveriges ekonomi. Men sedan staten tog över i början på 1900-talet dog industrin sakta ut.

1724 påbjuder kung Fredrik I tobaksodling i hela Sverige. Konstigt nog tyckte han att den skulle odlas i städerna. Där fanns det "gott om gödsel och arbetskraft, kvinnfolk, barn och annat onyttigt folk", menade han. Och svenskarna spenderade en förmögenhet på att importera tobak.

Själv är bäste dräng, eller kung kanske, tyckte kungen och snart växte tobak som ogräs i södra Sverige.

Över 70 städer odlar tobak, men får snart svårt att hävda sig mot alla som börjar odla på landet. Framför allt på de sandiga slätterna i Skåne. Och ännu svårare att hävda sig mot in-smugglad tobak från Norge, Ryssland och de baltiska länderna. Under 1800- och 1900-talen minskar odlingen långsamt. Den sista svenskodlade tobaken, för kommersiellt bruk, skördas i skånska Åhus 1964.

Mer lönsamt att importera

– Det blev bättre ekonomi att importera tobak, än att stödja den inhemska näringen som var något ojämn, säger Inga Junhem, intendent på Tobaks- och tändsticksmuseet på Skansen i Stockholm.

1915 förstatligas all tobakstillverkning i landet. Alla de hundratala tobaksfabrikerna i Sverige slås samman och uppgår i det nybildade bolaget AB Svenska Tobaksmonopolet. Då finns 2 267 tobaksodlare i Sverige, de flesta i Skåne. 1915 producerar de 678 ton tobak till ett värde av 630 000 kronor på 424 hektar mark.

Strax innan odlingen avslutas i Sverige 1964 finns 294 odlare som producerar 100 ton på 51 hektar mark. Import- och försäljningsmonopolet för tobaksprodukter i Sverige avskaffades 1961 och 1967 togs tillverkningsmonopolet bort.

Hittade gamla frön

På Tobaks- och tändsticksmuseet i Stockholm finns den svenska tobakshistorien bevarad. Och genom en slump hittades också tobaksfrön i en påse från tobakslegenden Alida Olsson i Yngsjö i Skåne, som legat glömda i 38 år. Ett enda frö grodde och gav upphov till de frö som Museet säljer i dag.

Det som i dag finns kvar av svensk tobaksproduktion sköts av företaget Swedish Match. De gör inga cigarrer eller cigaretter, utan främst snus. De köper cirka 4 000 ton råtabak från bland andra Brasilien, Sydafrika, Indien, Kanada och Frankrike. En liten tillverkare, Gotland Snus, har satt i gång och provodlar nu den svenska tobakssorten Mor Alidas tobak.

Härje Rolfsson

Källor: Boken "Prisad planta" av Inga Junhem, Swedish Match och Tobaks- och tändsticksmuseet.

De helsvenska cigarrerna heter Carlskorona Cigars. Cigarr-entusiaster är nog med hur cigarren tänds. Det ska vara en speciell tändare som värmer upp, eller rostar, hela nosen på cigarren. Är askan vit tyder det på en fin cigarr.

Lasse Carlsson skördar de sista tobaksbladen för säsongen. Och passar på att blossa på en av de egna cigarrerna från 2006. – Man röker inte cigarrer som vanliga cigaretter. Man puffar på dem under cirka en timme och drar absolut inga halsbloss.

FOTO: MORGAN KARLSSON

Svensk tobaksodling ska ge cigarrer till jul

Nu skördas tobaken fullt i Blekinge till Sveriges enda cigarr-odling. Det är över 40 år sedan svenskodlad tobak fick kommersiell användning senast.

TROMTÖSUNDA ATL Lasse Carlsson går försiktigt genom fältet med närmare två meter höga ljusst gröna växter.

Bladen är närmast gigantiskt stora och lite klubbiga. Med en lätt knuck bryter han de finaste bladen och lägger dem över armen.

Det lilla fältet med tobaksplanter ska bli helsvenska handgjorda cigarrer.

Efterlyser kunskap

– Odling av tobak i Sverige är ett jättestor projekt. Vi hade otroligt svårt att hitta bra uppgifter om hur odlingen går till. Vi vill gärna komma i kontakt

med folk som var med förr, när det odlades tobak i hela södra Sverige, säger Lasse Carlsson.

Beställde frön

Det hela startade med att han började diskutera tobakens historia i Sverige med Fredrik Wernstedt på cigarrklubben i Karlskrona.

Tillsammans bestämde de sig för att försöka odla tobak själva. De beställde lite frön av sorten Åhus Havanna och satte på fönsterbrädan hemma.

Rensar för hand

Fröna är mycket små. Det går 10 000 frön på ett gram, så de går inte att sätta ett och ett. När de små plantorna växt till sig en bit fick de hyra lite mark och del i ett växthus hos Janne Petterssons handelsträdgård i Tromtösunda utanför Karlskrona.

– Det var väldigt mycket jobb med odlingen. Vi odlar

Det tar sex till åtta veckor att torka tobaksbladen. Sedan ska de fermenteras, en process där bladen packas samman och jäser, lika länge för att sedan pressas och rullas av tobaksmästare. Det betyder att årets cigarrer i bästa fall kan vara klara till jul.

helt ekologiskt och rensar allt ogräs för hand. Sedan måste plantorna hela tiden plockas från tjuvskott, så att de inte

Lasse Carlsson och Fredrik Wernstedt sparar några tobaksblommor för att få fram egna frön. Det blir också mycket blommor över. I midsomras band de hela midsommarstången med tobaksblommor.

blir stora buskar, utan får mellan 12 och 14 bra blad.

Efter skörden följer ett långsamt, komplicerat arbete då

Fredrik Wernstedt har fått bygga om sitt garage till tobakstork. Det är mycket viktigt att luftfuktighet och värme kontrolleras nog. 80 procents luftfuktighet och 30 graders värme behöver bladen för att torka långsamt, bli bruna och smidiga.

bladen ska torkas, jäsas, sorteras, pressas och rullas.

Att rulla cigarrer är ett mycket avancerat hantverk som

Lasse och Fredrik inte klarade själva.

De tog kontakt med Joan Flores från Nicaragua. Han är så kallad Master Blender och kommer till Liseberg i Göteborg varje jul för att visa upp sin cigarrkonst.

De visade upp sina tobaksblad för honom och han trodde inte sina ögon. Han hade bara varit i Sverige på vintern och förstod inte att tobak kunde växa här.

Världsklass

– Han blev jätligt imponerad och sa att han aldrig hade sett så fina tobaksblad förr. Han kom till oss och rullade cigarrer av vår skörd och sa att det blev mycket bra cigarrer med täckblad i absolut världsklass, säger Lasse Carlsson.

Av den första skörden 2006 blev det 160 cigarrer. Nu ska Juan Flores komma tillbaka i

november och rulla cigarrer av årets skörd. Men det är fortfarande ett hobbyprojekt med cirka 500 planter på friland och i växthus. Om marknaden tar fart kan det bli mer.

” Han blev jätligt imponerad och sa att han aldrig hade sett så fina tobaksblad förr.

Dyra cigarrer

– I år räknar vi med att producera mellan 2 000 och 3 000 cigarrer. Men vi har inte sålt så mycket än utan det har mest varit kostnader i projektet.

Och det är en ganska dyr upplevelse. Tre cigarrer kostar 850 kronor, fullt i klass med de dyraste cigarrerna från Syd- och Mellanamerika.

– Det är många som köper och samlar. De håller också i många år om man lagrar dem rätt. Jag har rökt cigarrer som har varit 65 år gamla, säger Lasse Carlsson.

Härje Rolfsson